

**Logopediepraktijk
Het Praathuis
Roelien van Halsema
Mirjam Hermans
Kim Ruiter
Saskia Verhoef**

Een kind met articulatiestoornis in de klas

Fonologische articulatiestoornis

Definitie fonologische articulatiestoornis.

Een fonologische stoornis is een taalstoornis. Het kind verwisselt eigenschappen van een klank die juist belangrijk zijn om de klank te onderscheiden van een andere. Het plaatst klanken voorin de mond die juist achterin moeten, stopt klanken die juist moeten duren. Het kind maakt dus foutieve keuzes in de eigenschappen of de plaats van de klank. Het kind hoort het soms wel wanneer jij het zelf fout zegt, maar kan die onderscheiding bij zichzelf niet maken.

Een kind met een fonologische articulatiestoornis heeft moeite met het onderscheiden van klanken. Het kind geeft geen betekenis aan de specifieke eigenschap van deze klank en begrijpt zelf niet dat de klank verkeerd wordt gemaakt. Dit valt op als je aan de leerling vraagt om het nog een keer te herhalen. De kinderen kunnen dan zeggen; 'dat zeg ik toch..' waarbij de kinderen hetzelfde antwoord geven.

Kinderen met een fonologische articulatiestoornis vereenvoudigen. Dit kan voor een jong kind een normale fase zijn, denk maar aan /auto/ wat door een jong kind als /tatu/ wordt genoemd, of kinderen die een /t/ zeggen waar het /k/ moet zijn ("it zit in de teuten op de trut"). Als deze vereenvoudiging blijft wordt het moeilijk voor het kind om bij te blijven met leeftijdsgenootjes en spreken we van een fonologische articulatiestoornis.

Tijdens de behandeling bij de logopedist zal er in tegenstelling tot een fonetische articulatiestoornis, waarbij de klank technisch aangeleerd moet worden, de leerling worden getoond waarom de klank zo moet worden gemaakt. Hierbij wordt de leerling als het ware aangeleerd wat de eigenschappen van de klank zijn. Het kind moet begrijpen wat voor betekenis de klank geeft. Dit kan een langzaam proces zijn omdat het veel van een kind vraagt. De klank moet echt een onderdeel worden van de spontane spraak.

Wat betekent dit in de klas?

Dit kan betekenen dat leerlingen minder goed mee kunnen komen met verschillende onderdelen van het onderwijs. Het kan resulteren in problemen in de auditieve synthese, problemen in de analyse en het kan leiden tot spellingsproblemen. Ook kan het leiden tot taalachterstand, door verminderde communicatie en denkontwikkeling. Het kind ervaart frustratie rond het spreken en er vindt onvoldoende communicatieve uitwisseling plaats (ook in het dagelijks leven van het kind). Dit hoeft echter niet zo te zijn.

Signaleren

Het is van belang dat leerkrachten articulatiestoornissen vroegtijdig kunnen herkennen zodat er (vroegtijdig) kan worden doorverwezen. Behandeling door een logopedist is vaak geïndiceerd. De hersenontwikkeling is dan nog gaande waardoor er meer flexibiliteit is voor nieuwe verbindingen. Het is dan makkelijker voor kinderen om de nieuwe articulatie aan te leren. Om fonologische articulatiestoornissen te signaleren kunt u de volgende lijst aanhouden:

- De leerling spreekt een bepaalde klank niet uit in bepaalde woorden of lettergrepen, maar kan deze klank wel in andere woorden of lettergrepen uitspreken.
- De leerling vervangt een klank door een andere klank.
- De leerling laat alle eerste klanken van een woord weg.

- De leerling laat alle laatste klanken van een woord weg.
- De leerling laat lettergrepen weg.
-

Adviezen voor leerkrachten.

Omdat het aanleren van de juiste klank een langzaam en langdurig proces is, is het van belang dat de leerling goede sturing krijgt tijdens dit proces van zowel ouders, logopedisten als leerkrachten. Hierbij een aantal adviezen waarmee leerkrachten kunnen helpen (het beste in samenspraak met de behandelend logopedist):

- Spreek duidelijk en rustig zodat de leerling dan steeds een goed voorbeeld krijgt van de juiste klankvorming.
- Speel met de hele klas een geluidenspel waarbij verschillende geluiden voorkomen die moeten worden gemaakt (bijv. /sssssss/ of /gggggg/). Hiermee kunnen alle kinderen oefenen maar let specifiek op de leerling met de fonologische stoornis. Geef echter wel alle kinderen feedback.
- Mocht u als leerkracht horen dat de leerling de klank verkeerd uitspreekt, dan kunt u hem of haar corrigeren op de 'modelling' manier. Deze manier houdt in dat de zin nog eens wordt herhaald om de correcte klank te laten horen. De leerling moet niet het gevoel krijgen dat hij of zij het 'fout' doet.
- Als er met de logopedist huiswerk is afgesproken kan dit in de klas worden besproken of worden gemaakt. Vaak in spelvorm. U kunt er dan op letten of de klanken correct worden uitgesproken.
- Mocht er tijd voor zijn dan kan er met de leerling nog even worden gepraat als deze terug komt van de logopedist. Hierdoor wordt de leerling nog even herinnerd aan wat er is besproken en gedaan in de behandeling. Daarnaast kan er met de leerling worden gekeken naar wat hij/zij al kan en hier positief op in gaan.
- Maak gebruik van klankgebaren. Dit altijd in overleg met de logopedist omdat het wel binnen de therapie moet passen.

Gereviseerde minimum spreeknormen (g-ms) van Prof. Dr. Sieneke Goorhuis-Brouwer.

12-18 maanden

Begrijpt opdrachtjes met twee woorden

Kan één of meer lichaamsdelen aanwijzen

Veel en gevarieerd brabbelen met af en toe een herkenbaar woord

Begrijpt opdrachtjes met

18- 24 maanden

Zegt ongeveer 10 woordjes

2;0 – 2;6 jaar

Begrijpt zinnestjes met drie woorden

Kan twee woordjes combineren.

woordopbouw nog onvolledig.

2;6 – 3;0 jaar

Maakt zinnestjes met drie woorden

Woordopbouw nog onvolledig

3;0 – 3;6 jaar

Maakt zinnestjes met drie en vier woorden

Ongeveer de helft is verstaanbaar

3;6 – 4;0 jaar

Vertelt spontaan wel eens een verhaaltje

50-75% verstaanbaar

4:0 – 5:6 jaar

Kan een verhaaltje navertellen aan de hand van plaatjes

Ongeveer driekwart is verstaanbaar

Enkelvoudige zinnen;

problemen met meervoudsvormen en vervoegingen

75-90% verstaanbaar

≥ 5:6 jaar

Lange, ook samengestelde zinnen

Goed gevormde zinnen

Goed verstaanbaar